

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, dnia 6.08.2019 r.

V.7200.16.2019.LK/GH

**Pan
Andrzej Duda**

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Prezydencie

W dniu 19 lipca 2019 r. Sejm RP uchwalił ustawę o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3616). W dniu 2 sierpnia 2019 r. Senat RP przyjął ustawę bez zmian, po czym w dniu 5 sierpnia 2019 r. ustawa została przekazana Panu Prezydentowi do podpisu.

Pragnę podkreślić, że część zawartych w uchwalonej ustawie regulacji budzi istotne wątpliwości Rzecznika Praw Obywatelskich co do ich wpływu na realizację wolności i praw jednostki. Zasadnicze uwagi w tym zakresie Rzecznik przedstawił w piśmie z dnia 19 lipca 2019 r. skierowanym do Marszałka Senatu RP, które przesyłam w załączeniu. W związku jednak z tym, że zastrzeżenia Rzecznika nie zostały uwzględnione przez Senat RP, a ustawa ta, w ocenie Rzecznika, stanowi zagrożenie dla praw i wolności obywatelskich, pragnę zwrócić się do Pana Prezydenta o odmowę jej podpisania.

Przypomnę, że uwagi krytyczne Rzecznika dotyczą w szczególności drastycznego ograniczenia praw społeczności lokalnej do uczestniczenia w postępowaniach środowiskowych prowadzonych w oparciu o nowelizowaną ustawę. Zasadnicze elementy wprowadzonej nowelizacji obejmują bowiem:

- zmniejszenie (z 20 do 10) liczby stron postępowania, od której uzależniona jest możliwość zastosowania w postępowaniu art. 49 Kodeksu postępowania administracyjnego (a zatem możliwość odstąpienia od „imiennego” dokonywania doręczeń, w tym doręczenia decyzji na rzecz zawiadamiania stron obwieszczeniami) – nowe brzmienie art. 74 ust. 3 ustawy;

- zmianę zasad określania obszaru oddziaływania przedsięwzięcia – ma być nim „przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie, oraz obszar znajdujący się w odległości 100 m od granic tego terenu” – art. 74 ust. 3a pkt 1 ustawy;
- faktyczne wyłączenie stosowania instytucji wznowienia postępowania na żądanie podmiotu, któremu przysługiwałby przymiot strony a bez własnej winy nie brał udziału w postępowaniu (a zatem pozbawienie tego podmiotu prawa do udziału w postępowaniu) – art. 74 ust. 3b-3e ustawy;
- faktyczne wykluczenie z udziału w postępowaniu właścicieli nieruchomości nieujawnionych w księgach wieczystych lub innych właściwych rejestrach – art. 74 ust. 3f-3h ustawy w powiązaniu z ograniczeniami we wznowieniu.

Swoje zastrzeżenia dotyczące ustawy Rzecznik przedstawił również senatorom w trakcie posiedzenia senackiej Komisji Środowiska w dniu 30 lipca br. Na potrzeby tego posiedzenia, przygotowano materiał roboczy (jego kopia w załączeniu), zawierający praktyczne omówienie najważniejszych zmian, jakie wprowadza ustawa, a także przykład (z praktyki Rzecznika), negatywnego wpływu na sytuację podmiotów sąsiadujących z planowanym przedsięwzięciem, a wynikającego z przyjęcia wspomnianej wyżej „zasady 100 m”. Senatorowie nie przychyłili się wszakże do argumentów Rzecznika i – w rezultacie – przyjęli w dniu 2 sierpnia br. uchwaloną przez Sejm ustawę bez poprawek.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, przyjęte rozwiązania budzą zasadnicze wątpliwości co do zgodności z prawem unijnym i wiążącym Rzeczpospolitą Polską prawem międzynarodowym. Należy podkreślić, że stosownie do art. 11 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U.UE L z 2012 r. Nr 26 s. 1) państwa członkowskie zobowiązane zostały do zapewnienia, aby członkowie zainteresowanej społeczności: mający wystarczający interes lub ewentualnie podnoszący naruszenie prawa, gdy administracyjne procedury prawne państwa członkowskiego wymagają tego jako warunku koniecznego, mieli dostęp do procedury odwoławczej przed sądem lub innym niezależnym i bezstronnym organem ustanowionym ustawą, by zakwestionować materialną lub proceduralną legalność decyzji, działań lub zaniechań (...). Tożsamy obowiązek wynika z art. 9 ust. 3 ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, sporządzonej w Aarhus dnia 25 czerwca 1998 r. (Dz.U. z 2003 r. Nr 78 poz. 706).

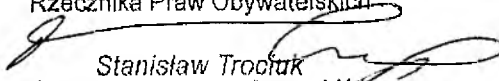
Przedstawione wątpliwości są tylko niektórymi, jakie budzi ta nowelizacja. Skutki jakie dla sfery ochrony praw jednostki niesie przyjęta omawianą nowelizacją zmiana stanu prawnego wymagają zaś, w ocenie Rzecznika, wnikliwego rozpatrzenia podniesionych argumentów przez Sejm.

Z uwagi na powyższe zastrzeżenia, Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się do Pana Prezydenta o skorzystanie z kompetencji określonej w art. 122 ust. 5 Konstytucji RP i przekazanie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw do ponownego rozpatrzenia Sejmowi.

Z przeżeniami

Załącznik 2.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich